

Iskate vsak četrtek in
vsa s poštnino vred ali
v Mariboru s poštninjem
na dom za celo leto 32 din.,
za leto 16 din., četrlet
12 din. Izven Jugoslavije
18 din. Naročnina se pošlje
na upravništvo "Sloven-
ski Gospodar" v Ma-
riboru, Koroska cesta 5.
Se dopušča do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1-30 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Koroska cesta št. 5. Ru-
pisli se ne vračajo. Uprav-
ništvo sprejema naročnine,
inzerate in reklamacije.
Cene inzeratov po dogo-
voru. Za večkratne ogla-
se primeren popust. Nepravilne
reklamacije so poštno
proste.
Čekovni račun poštnega
uradnika Ljubljana št. 10.000.
Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

47. številka. MARIBOR, dne 20. novembra 1924.

58. letnik.

Kdo bo zmagal?

Dve državi sta v Evropi, kjer se sedaj vršijo volitve v državni zbor, in ti državi sta Nemčija in naša država. Na Angleškem se so izvršile volitve 29. oktobra ter so končale z veliko zmago konservativcev, kateri so dobili celo več kot dve tretjini vseh poslaniških mandator. Popolno porazena je bila stranka angleških liberalcev, delavska stranka pa je bila znatno oslabiljena. Volilni boj v Nemčiji se vrši okoli vprašanja, ali in koliko vojne odškodnine naj plača Nemčija in kako se naj svota, ki jo bo plačala Nemčija, potom davkov in dajatev porazdeli na državljane, prebivajoče v državi. V ospredju je vprašanje Dawesovega načrta. Kakor znano, je bila letošnje poletje konferenca v Londonu, katere so se poleg Angležev, Francozov, Belgijcev in Italijanov udeležili tudi Nemci. Na tej konferenci je bil sprejet načrt o odškodnini in njenemu izplačilu, ki ga je izdelal general Dawes, sedanjí podpredsednik Zedinjenih držav Severne Amerike. Tudi nemški kancler dr. Marx je v imenu nemške vlade sprejel Dawesov načrt. Okoli tega načrta se sedaj suče volilni boj v Nemčiji. Nemški nacionalci, ki še vedno sanjajo o Bismarckovi in Viljemovi veliki Nemčiji ter razpihajo po Nemškem nemškonacionalne strasti, niso prijatelji tega načrta. Upati je, da se bo nemško ljudstvo pri teh volitvah v večji meri kakor pri prejšnjih izjavilo za tiste stranke, ki sprejemajo Dawesov načrt ter hočejo nemško politiko voditi v smeri miroljubnosti in sporazuma z drugimi evropskimi državami.

V naši državi pa se volilni boj vodi okoli vprašanja, kako naj se država uredi, da bodo z njo zadovoljni ne sam Srbi, marveč tudi Hrvati in Slovenci.

Dva tabora si stojita nasproti na volilnem bojišču: tabor centralizma in hegemonizma (nadvlasti) in tabor sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, poštenosti, zakonitosti in reda. Kateri izmed teh dveh taborov bo zmagal?

Na Martinovo je imel v Ljubljani na zborovanju samostalne radikalne stranke neizvoljeni minister dr. Gregor Žerjav govor, v katerem je izjavil v preroškem svojem duhu: »Narodni blok (Pašič-Pribičevićeva klika) bo zmagal, gotovo bo dobil večino. Mi stojimo pred dolgoletno stalno vlado narodnega bloka.«

Iz Žerjava je kajpada govorila samo želja, da bi on in njegovi samostalni demokrati v Sloveniji prišli do mandator. Pri volitvah leta 1923 si demokratje na Slovenskem štajerskem niso mogli kljub največjim naporom in stroškom priboriti niti enega mandator, isto tako ne po deželi na Kranjskem, edino v Ljubljani se jim je posrečilo s pomočjo starih naprednjakov priti do enega mandator. Ako torej dr. Žerjav napoveduje

zmago Pašič-Pribičevićeve klike, je to samo želja in prošnja samostalnih demokratov za mandat v Sloveniji. Dr. Žerjav je menda sam preverjen, da mandata v Sloveniji ne dobi. Ako torej zaupa na zmago narodnega bloka v državi in ako se hoče udeležiti te »velike« zmage, bo moral kandidirati kje na Balkanu. Priporočamo mu pokrajino ob albanski meji, ki bo najbolj pripravna za njegovo politiko in njena korumpirana in nasilna sredstva. Za slovensko ljudstvo in njegov blagobit mu itak nič ni mar, ampak je prešinjen mržnje do slovenskega ljudstva, zato bi bilo najboljšje, da ostavi Slovenijo ter svojo politično bodočnost išče kje na Balkanu. Ako so Srbi in Slovenci narodno eno, je itak vseeno, ali deluje v Sloveniji ali ob albanski meji. Tako bi dr. Žerjav na svoji osebi praktično dokazal, da je pristaš načela o narodnem edinstvu.

Kako velika ljubezen veže dr. Žerjava na slovensko ljudstvo, je zopet dejansko pokazal s tem, da je dosegel ukinjenje 40 odstot. popusta prevoznine na železnica za žito in moko za Slovenijo. Slovenija ne pridela dovolj žita za svoje prebivalce. To velja zlasti za sledeče leto, ko vsled slabe letine in različnih ujim vlada precejšnje pomanjkanje ter bo treba dosti hrane uvesti. V to svrhu je prejšnji železniški minister Sušnik dovolil 40 odstot. znižanje voznine za Slovenijo, in to za 5000 vagonov žita, odnosno moke. Dobavo in razdelitev žita in moke so prevzele Zadrugi zvezi v Ljubljani in Celju in Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani, vsaka primerno številu zadrug, ki so v njej včlanjene. Tako je bila dana možnost, da se cena žitu in moki zniža, kar bi bila jaka pomoč za ubožne sloje in siromašne ljudi, ki bi dobivali žito ali moko vsaj za 4 odstot. bolj po ceni. Dosedaj je prišlo v Slovenijo samo 20 vagonov hrane po znižani voznini in že se je pojavil padec cen na žitni borzi v Ljubljani in ljudje so kupili hrano za pol do ene krone ceneje ko prej.

Ta ugodnost, ki so jo začeli uživati siromašnejši sloji v Sloveniji, pa ni našla odobrenja slovenskega rodoljuba dr. Žerjava in njegovih samostalnih demokratov. Začeli so podlo gonjo zoper naredbo ministra Sušnika in niso mirovali, dokler ni sedanji radikalni železniški minister Andra Stanič preklical 40 odstot. popusta prevoznine za žito in moko za Slovenijo. Minister Grega Žerjav ima toliko plače, da lahko imenitno živi. Kaj njemu mar, ako siromaki v Sloveniji stradajo! Ali ni torej upravičena želja, da naj g. dr. Žerjav, ki je Slovenec že dovolj osrečil s svojim »zlatim« srcem, s svoje dobrotljivostjo v bodoče osrečuje kakšno balkansko pokrajino?

Takšni ljudje, kakor so Žerjav, Pribičević in Pašič so torej predstavniki in voditelji narodnega bloka. Poslanci Slovenske ljudske stranke jih v svojem zna-

nem proglasu na slovensko ljudstvo po vsej pravici imenujejo tri zle duhove naše države.

Ti zli duhovi se trudijo s slabimi sredstvi, da pridejo do zmage. Slab duh pozna samo slaba sredstva. Sredstva, kojih se bodo ti trije zli duhi poslužili, so podkupovanje in nasilje. Da bi mogli vršiti nasilje, odstavljajo in prestavljajo dobre in častite uradnike in nameščence, ki hočejo državi služiti ne pa pokvarjeni Pašič-Pribičevići kliki, ter nastavljajo svoje pokorne sluga. Da bi se mogle volitve vršiti po njihovi zlobni namerti, hočejo 300 slovenskih orožnikov prestaviti v Srbijo, z balkanskimi orožniki pa osrečiti naše kraje.

Kar se pa tiče podkupovanja, si je Pašič-Pribičevićeva klika že oskrbela denar. Beograjski listi poročajo, da je finančni minister Stojadinović zadnje dni iz Narodne banke dvignil 2 milijona dolarjev Bleerovega posojila za zidanje in popravo železnic ter jih izročil voditeljem radikalov, posebno znanemu korupcionistu prejšnjemu ministru dr. Lazi Markoviču. O tem poroča beograjski list »Pravda« to-le: »Režim korupcionistov in roparjev državnega premoženja začelja izpraznjevati zadnje denarne zaloge, ki jih ima država na razpolago. Ostanke Bleerovega posojila, ki jih je Davidovičeva vlada naložila v Narodni banki v višini 2 milijonov dolarjev, so bili (kakor vse posojilo) določeni za popravo mostov, potov in železnic. Pogodba o posojilu se tako glasi, da se mora denar porabiti v ta namen. Ta vlada, ki rabi denarja za fabriciranje poslancev, začelja z najhujšo korupcijo. Njo prav nič ne briga, da se s tem ubija kredit države, kajti nihče ji ne bo več hotel dati posojila, ker se ne popravljajo niti ceste, niti pota, niti železnice. Vlada gleda samo na eno, da napolni volilne fonde. Takemu ropanju državne blagajne in nezakonitostim se mora narediti konec. Vprašanje je samo, če je v naši državi sploh kak državljani, ki bi s svojim glasovanjem tako tatvino odobril.«

S takimi sredstvi hoče zmagati narodni blok. Za celo državo bi bila ogromna nesreča, ako bi se to zgodilo. To se ne sme zgoditi in tudi se ne bo zgodilo. Zmagale bodo stranke narodnega sporazuma, zakonitosti, reda in poštenosti. V Sloveniji bo zmagala Slovenska ljudska stranka tako sijajno in še sijajnejše, kakor pred dvema letoma. Za to zmago na delo!

Slovenski republikanec.

»Avtonomist« je v svoji 45. številki še nosil glavo pokoncu kot »Avtonomist«, v 46. številki pa si je nataknil novo glavo kot »Slovenski Republikanec«. S tem je bila tudi sneta glava slovenski samostojnosti, ker

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

Angleški spisal E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

33

Clayton je prihitel sem od zaliva, po obrežju sta pridirjala profesor Porter z vihrajočimi kraki svoje dolge suknje in gospod Filander, vsa zasopihana. Že od daleč so si klicali drug drugemu celo kopo razburjenih in vznemirjenih vprašanj.

Vsi hkrati so planili v kočo.

Pa koča je bila prazna in tiha. Ine in Barbe ni bilo nikjer —

Za trenutek so se gledali vsi trije nemi in prestrašeni. Neto pa je Clayton, najmlajši in najpodjetnejši med njimi, kratko in odločno dejal:

»V gozd! Pojdimo jo iskati!«

Urnih korakov so vrdli v džunglo in klicali Ino na ves glas. Razšli so se, pa se spet zvalili skupaj, goščava je odmevala od klicanja.

Zaman —. Nihče se ni oglasil.

Po dolgem polurnem iskanju je končno Clayton čisto slučajno naletel na Barbo. Na tleh je ležala, ni se genila. Misli je, da je mrtva.

Sklonil se je, ji otipal žilo, pogledal, če bi bila morebiti kje ranjena, in poslušal, ali ji še bije srce.

Se je bila živa. Močno jo je stresel.

»Barba —!« ji je kričal na uho. »Barba, za Božjo voljo, kje je Ine —? Kaj se je zgodilo —? Barba —!«

Počasi je odprla svoje velike plašne oči, pa jih koj spet zaprla.

»O vsi dobri duhovi —!« je kričnila in se iznova onesvestila.

V tem sta prišla bliže profesor Porter in gospod Filander.

»Kaj naj storimo —?« je vprašal stari gospod profesor ves potr in obupan. »Kod naj iščemo —? O Bog, — saj vendar ne boš vzel od mene mojega ljubega otroka na tak strašen način —!«

»Najprvo moramo zbuditi Barbo!« je odločil Clayton. »Brez dvoma sta bili do zadnjega obe skupaj, kakor vse kaže. Edina Barba nam more povedati, kaj se je zgodilo z Ino. — Barba!« jo je tresel na vso moč.

»O vsi dobri duhovi —!« je stokala Barba z zaprtimi očmi. »Nočem vas videti, vi črni peklenščeki —! Pustite me da umrjem!«

»Barba —!« Odpri vendar oči! Mi smo, tvoji prijatelji —! Nobenih peklenščekov ni blizu! Odpri oči in povej nam, kje je Ine!«

Tedaj je Barba odprla oči.

»O vsi dobri duhovi —!«

»Kje je Ine, to nam povej!« jo je prekinil Clayton.

»Kaj se je zgodilo?«

»Ali ni gospodične Ine tukaj —?« se je prestrašila Barba. Neverjetno naglo se je vzravnala in sedla, vkljub sv. j. težkim kilogramom. »O dobri Bog —! Sedaj se spominjam —! Seboj so jo vleкли —!«

»Kdo —?« je kričnil stari gospod profesor.

»Sami strašni črni peklenščeki —!«

»Črnci —?«

Možje so se spogledali in Clayton se je nemudoma lotil iskanja. S sklonjenim hrbtom je hodil po goščavi ter gledal po tleh in po grmičju. Res je našel poteptano travo in polomljene veje, toda premalo je bil šolan v branju sledov, druga mu niso povedali, ko da so tod hodila živa bitja, zaman pa je ugibal, kdo je bil in kaj se je zgodilo.

Ves dan, kar ga jim je ostalo, so iskali, pa mrak je legel na džunglo in vrniti so se morali domov, ne da bi bili le samo dognali, kam so odpeljali črnci Ino, — če so vobče črnci bili. Tema se je delala, ko so prišli do obrežja.

Zalostna, pobita in obupana družba je sedela tisto noč v nemi, tihi koči. Nobeden ni govoril, vsak je molče predel nit svoje domišljije in ugibal o Inini nesrečni usodi. Tiho so zrl v plapajoči ogenj, drug drugega ni pogledal, skrivali so svoje misli.

Končno je profesor Porter pretrgal moreči molk.

Pa njegov glas ni bil več glas suhoparnega, sitnega učenjaka, ki govori o odročnih, nepoznatih rečeh. Odločnost, pripravljena na najhujše, je donela iz njegovega glasa, pa tudi nepopisna žalost in potrnost, ki jo more roditi le brezupna izguba najdražjega bitja.

»Legel bom«, je pravil stari gospod, »in poskusil da zaspim. Jutri zarana pa vstanem in vzamem živeža, kolikor ga bom mogel nesti, in pojdem iskat svojo Ino. Ne vrnem se brez nje —.«

Kakor oster nož je rezal njegov glas v srce vsem. Nobeden mu ni odgovoril, vsak je razumel nesrečnega očeta, — da se nikdar več ne bo vrnil iz džungle.

Po dolgem molku je vstal Clayton, rahlo položil roko starcu na upognjeno ramo in dejal:

»Jaz pojdem z vami!«

»Vedel sem, da se bodele ponudili, — vedel sem, da želite iti z menoj, Clayton! Pa nikar ne!«

Ine je izven človeške pomoči. Pojdem, da umrjem, kjer je moje dete umrlo —. Isto drevje naj šepče nad njenim in nad mojim grobom, isto listje naj krije najini trupli —. V življenju se nisva nikdar ločila, tudi v smrti se ne bova —.

Nel Sam pojdem! Moja hčerka je bila, moja edini- ca —. Edina ljubezen, ki sem jo še imel na svetu —.«

»Slovenski Republikanec« ni nič drugega ko privesek hrvatske Radičeve stranke.

Radič je g. Prepeluha, enega izmed vodij republikanizma v Sloveniji, nedavno slavlil kot mučenika. Pri nas ni nobenemu človeku znano, da je gospod Albin Prepeluh mučenik in v čem obstoji njegovo mučeništvo. Nasprotno, g. Prepeluhu se godi prav dobro. Bil je socialni demokrat in kot tak zaščitnik proletarcev, ki nimajo nič kot sebe in svoje otroke; pa si je kupil lastno hišo. Živi mirno in pokojno, ni bil preganjan, ne zatvoren, ni dobil po glavi s puškinim kopitom kakšnega po balkansko navdahnjenega žandarja. O mučeništvu ni torej pri g. Prepeluhu ne duha ne sluha, in zato v tem ni nobeno priporočilo tega moža in njegove nameravane stranke slovenskemu ljudstvu.

Glavno je to, da gospod Prepeluh red stvari, za katere sedaj gre, postavlja na glavo. Pri sedanjih volitvah in vobeh pri vseh bližnjih političnih bojih ne gre za vprašanje monarhizma ali republikanizma. Za nas je monarh (vladar) ali predsednik republike samo zastopnik države, suveren pa je narod. V naši državi pa hrvatski narod in slovenski narod ne moreta priti do uveljavljanja svoje suverenosti, dokler je država centralistično urejena. Takšna ureditev namreč daje srbskemu narodu nadoblast nad hrvatskim in slovenskim narodom.

Vsa politična akcija (delo) hrvatskega in slovenskega naroda mora torej biti usmerjena o tem pravcu, da se spremeni kruti centralizem ter nadomesti z avtonomijo poedinih pokrajin. Ako dosežemo Slovenci in dosežejo Hrvati istinito, jako, zakonodavno avtonomijo, je doseženo to, kar je bistvo federativnega programa. To je uvidel i Stjepan Radič in zato je on pristal na državni program Hrvatske zajednice, ki je avtonomističen in povse sličen programu Slovenske ljudske stranke. Ni torej drugega programa za uresničenje hrvatskih in slovenskih zahtev, kakor je avtonomija.

Zato Slovenska ljudska stranka vprašanje monarhije in republike smatra kot vprašanje drugega reda ter stavlja v prvo vrsto vprašanje zakonodajne in upravne avtonomije Slovenije. Naša stranka ne vpraša nobenega, ali je monarhist ali republikanec. Ona odpira na stežaj duri vsem, ki hočejo avtonomno Slovenijo, slovensko samoupravo in samovlado, pa naj so republikanci ali monarhisti. Vsak je dobrodošel v našem krogu.

Ker zagovarjamo brezpogojno v politiki načelo slovenske avtonomije, zato odklanjamo Slovensko republikansko stranko, ki je zavrgla slovensko avtonomijo kot prvo točko svojega programa. Na glavi lista je z velikimi črkami tiskano »Slovenski Republikanec«, s prav malimi pa in v oklepaju: (prej »Avtonomist«). Nekdanji slovenski »Avtonomist« je sedaj prešel v tabor hrvatske Radičeve stranke ter se tako pregrešil zoper slovensko avtonomijo. Ne pustimo, da bi Radič odločeval v slovenski politiki. Mi Slovenci smo samostojen, suveren narod in hočemo sami odločevati o svoji usodi. Odločitve o slovenski politiki in o usodi našega naroda ne damo v roke ne Srbom ne Hrvatom. Prepeluh je svojo stranko pripeljal v hrvatske vode, naj si na Hrvatskem isče mandat, po katerem tako hrepeni in radi katerega je zapustil prave slovenske avtonomne politike.

Gospod Prepeluh pa zaupa med volilno borbo na protektorat (pokroviteljstvo) ne samo Radiču, marveč tudi dr. Zerjavi. Voditelj samostojne demokratske stranke v Sloveniji ne črti nobene stranke tako, kakor Slovenska ljudska stranka. Zato bo storil vse, da bi oslabil našo stranko. Podpiral bo vse druge stranke, tudi Pre-

»Z vami pojdem!« je ponovil Clayton preprosto pa resnobno.

Stari gospod profesor je dvignil sklonjeno glavo. Njegove oči so obvisle na krepki postavi Claytonovi, na njegovem možgato lepem obrazu. Morebiti je bral v tem obrazu skrivnost, ki se je skrivala v srcu mladega moža, da ljubi Ino.

Preveč je v pretečenih letih tičal s svojimi mislimi v učenih, znanstvenih vprašanjih o preteklosti človeškega rodu, da bi se bil menil in briga za to, kar se je pletlo med obema človekoma v njegovi najožji bližini, da bi bil pazil na besede in poglede, na različne malenkosti, ki bi bile tudi manj učenemu človeku povedale resnico.

V tistem trenutku pa se je tudi njemu zjasnilo. Mehko je odgovoril:

»Kakor želite, Clayton!«

»Tudi jaz pojdem!« se je vneto oglasil gospod Filander.

»Ne, tega pa ne, moj dragi prijatelj!« ga je zavrnil profesor Porter. »Vsi ne moremo iti! Ali homo ubogo Barbo samo pustiti —? Kruto bi bilo, neusmiljeno! Eden sam bo prav toliko opravil ko dva ali trije —.

Naj bo dovolj, da eden ali dva pogineta v pragozdu —! Sedaj pa pojdemo spat!«

Pozno je že bilo, polnoč je že zdavnaj minila, naporno iskanje in beganje po džungli jih je utrudilo, Potrební so bili počitka.

Polegli so po svojih travnatih in listnatih ležiščih in mir je zavladal nad samotno kočjo. —

Pa ni jim bilo usojeno, da bi mnogo spali tisto noč.

Kako uro potem ko so legli je zbudil profesor Porter Claytona. Stresal ga je za ramo in pravil:

»Clayton, čujte —! Ali niste ničesar slišali?«

Pravo
Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“
je priljubljeno pri vseh varčnih gospodinjah!
Pravo samo z imenom „Schicht“ in znamko „Jelen“

peluhovo republikansko stranko, da bi odvezel naši stranki kak mandat. Že iz tega sledi nujen poziv vsem zavrednim Slovincem, zlasti kmetom in delavcem: Vsi pod prapor Slovenske ljudske stranke! Pri nas je dobrodošel vsak republikanec, ki mu je pri srcu avtonomija Slovenije! Za samoupravo in samovlast slovenskega ljudstva!

Fašistovska Italija.

Italijani so silno vročerkvni in pri tem kot narod v enaki meri tudi oblastni in samoljubni. O tem vedo dovolj povedati pripadniki vseh drugih narodnosti, pa naj živijo sedaj pod italijansko vladno in državo ali pa so živeli poprej skupno z Italijani pod tujo vladno po raznih mestih, kjer Italijani niso imeli niti približne večine, a so vendar napram drugim nastopali, kot bi bilo vse njihovo. Italijani kot nacionalisti ali narodnjaki ne poznajo nobene meje in njih prenapetost se je že čisto udeleževala tudi v smeri, ki se pri nas in drugod po svetu ne da označiti kot narodnostna. Italijanu so brez dna navadne brazde, silne daljave navadni skoki in pri vsej tej vrtoglavosti hoče Italijan še vedno povdarjati: Mi smo pred vsemi in Italija je prva na svetu. Ko je Evropo preveval val republikanizma, so bile italijanske množice tako silno republikansko navdušene, da niso znale v svoji vnemi odstraniti ovir in so pustile monarhijo, da so potem v kratkem času zopet monarhistično ureditev države proglašali z enako navdušenostjo za največjo pridobitev Italije in človeštva sploh.

Ko je po vojni komunizem začel z velikim razmahom, so bili zopet Italijani silno vnemni komunisti, najbrž po svoji naravi le radi tega, da bi pokazali: vidite, tudi v komunizmu so Italijani in Italija prvi. Za komunizmom je pa v Italiji stopil na plan fašizem in ta je zopet na mah zavzel najširše ljudske sloje.

Po naravi in posebej še po fašizmu pretirana nacionalnost je postala v Italiji prava bolezen s hudo mrzlico. Fašisti so razvneli italijansko ljudstvo do domišljije, da je vse, kar je italijansko, najlepše in najboljšo in da je italijanska vojska največja zmagovalka v svetovni vojni. Ta domišljija združena s prirojenimi lastnostmi je bila nekaj očarljivega za italijansko ljudstvo in fašistovska stranka se je z lahkoto polastila državne oblasti. Fašisti na vladi so italijanskemu ljudstvu kot najboljšemu in najslavnejšemu obetali na račun izmišljenih zmag najlepšo bodočnost. Ljudstvo so te obljube tako očarale, da niti ni utegnulo gledati na to, kakle osebe si v fašistovski uniformi pridobivajo in utrjujejo oblast. Fašistovski oblastniki so znali ljudsko zaslepljenost dobro izrabiti, da so se močno organizirali, oborožili in vse svoje prvake in vse svoje delo progla-

sili kot nedotakljivo v pogledu nekakega monopola italijanskega narodnjstva in italijanske državnosti.

Ko so se italijanski državljani začeli enkrat spraševati, kakor more biti Mussolini, ki je menjal že toliko strank in načel, prvi državo- in rodoljub, je bil Mussolini že tako močen, da je lahko vsakega svojega nasprotnika proglasil in uničil kot protidržavljan in protinarodnjaka. Mnogo delavskih in slovenskih domov je bilo razdejanih, mnogo nasprotnikov fašistovske oblasti niške družbe na najokrutnejši način pobitih, predno so začeli širši italijanski krogi uvidevati, da je fašizem strašno nasilje, ki jemlje samovoljno v zakup narodnost in državotvornost. Fašizem je imel dovolj časa, da se proglasi za svetega in tako so njegovi nasprotniki eden za drugim izgubljali ne samo svoje imetje, ampak tudi življenje. Dolgo so fašisti ubijali svoje nasprotnike ter pri tem varali ljudstvo, da je to potrebno radi tega, da bo boljše privržencem fašistovske »narodnostne revolucije«, končno so se pa ljudje le začeli izpraševati, kako je to, da se fašistovski voditelji kar čez noč obogatijo, dočim ljudstvo še vedno strada in ni o izpolnitvi danih obljub ne duha ne sluha.

Na ta ljudska vprašanja je hotel dati odgovor poslanec Matteotti, ki je imel vse pripravljeno, da v parlamentu razkrije, kakšni ljudje so vodilni fašisti in kako prihajajo do ogromnega denarja. Da preprečijo to razkritje, so fašisti poslanca ubili in od tega časa zavzema ljudski odpor proti fašizmu vedno večji obseg. V razočaranju postaja ljudstvo vedno bolj ogorčeno in fašistovski voditelj je primoran preobrazovati fašizem v navadno stranko, ki si ne lasti v zakup reševanja vseh vprašanj in zahtev italijanskih državljanov. Ob sedanjem zasedanju parlamenta je Mussolini izjavil, da mora fašistovska stranka ustaviti prirejevanje raznih nepotrebnih svečanosti in javnih obhodov. Narod je s teh ceremonij in »črne srajce« (fašistovska uniforma) se ne smeje več pojavljati na cesti brez posebnega povoda. Nadalje je treba iztrebiti iz fašistovskih vrst ljudi, ki kvarijo ugled stranke in vlade in končno mora fašistovska stranka skrbeti, da se zopet vzpostavi mir in sloga med narodom.

Clayton, mlad človek, je imel trdno spanje. Le s težavo ga je profesor Porter vzdramil.

Ves pijan od prvega spanja je šinil po koncu.

»Kaj je?« je zbegano popraševal. »Kaj se je zgodilo —?«

»Niste čuli —? Strel iz topa —!«

»Bežite bežite, gospod profesor! Sanjalo se vam je!«

»Ni se mi! Nisem zatislila očesa in mislim da ga tudi nikdar več ne bom v mirnem spanju —. Bedel sem in premišljeval. To in ono —. In čisto razločno sem čul strel.«

Clayton je nevarno majal z glavo, pa vključ temu s profesorjem vred napeto poslušal. Nehote so mu drhteli živci, razburjenost se ga je lotevala.

Mogoče je vsekakor bilo, da je gospod profesor prav slišal. Da bi zaradi njih kdo dajal znamenja, to ni bilo verjetno. Saj razen upornikov nihče ni vedel, da prebivajo nesrečni izgnanci na zapuščenem obrežju. In uporniki so odjadrali že pred tedni — Strel je utegnil biti klic na pomoč. Morebiti je bila ladja v nevarnosti —.

Dolga sta poslušala, pa streljanje se ni ponovilo. Tudi Filander se je med zbudil in vsi trije so ugibali. Profesor Porter je hotel po vsej sili ven, da bi pogledal po morju.

Le s težavo sta ga zadržala. Nevarno je bilo, ponoči hoditi zunaj koče. Živali džungle so se je sicer ogibale — Trzan jih je prepadil — in sivkasto jutro se je že tudi oglašalo, pa kdo je vedel, če vključ temu ni kje v bližini prežala roparica —.

V polglasnem pomenku so čakali celo uro, da se je za silo naredil dan. Tudi Barba se je zbudila in se pridružila.

Pravkar je vstajal Clayton, da bi odrinil zapah, in vsi so se pripravljali, da stopijo iz koče, ko zagrmí nekje v neposredni bližini mogočen strel.

Na mah je bil zapah na tleh, planili so ven —.

Zunaj na obrežju sta ležali dve ladji. Ena je bila uporna jadrnica, druga pa velika križarka. Po zastavi so jo spoznali, da je francoska.

Nepopisno razburjenje je popadlo nesrečneže.

Barba je kričala na ves glas, četudi je seve na tako daljavo nihče ni mogel slišati. Filander je krillil s svojimi suhimi rokami, profesor Porter je hotel pograbiti za svoj visoki, svetli klobuk, pa je moral na svojo veliko jezo ugotoviti, da je gologlav, le Clayton je ostal miren in premišljen.

Ladji sta ležali trdo druga ob drugi gotovo pol ure daleč zunaj na morju. Ni bilo verjetno, da jih vidijo s krova, niti z daljnogledi ne. Rano je še bilo in mračne sence gozda so segale prav do obali.

Z drugimi sredstvi je bilo treba zbuditi njihovo pozornost.

Par besed je kriknil tovarišem, pa je skokoma planil proti zalivu. Na gričku severno od zaliva je imel pripravljen silen kup vejevja in listja. Zažgal ga bo. Taka znamenja so posebno na bojnih ladjah dobro poznali.

Cela večnost se mu je zdela, preden je brez sapt prihitel na grič. Planil je iz gozda proti kupu.

Pa strašno razočaran je obstal kakor prikovan —.

Jadrnica se je pravkar pripravljala na odhod in razpenjala jadra, bojna ladja pa je že plula ven na morje in gosti oblaki dima so se valili iz njenih dimnikov.

Clayton je skočil h kupu in ga zažgal na več mestih hkrati. Nato je slekel srajco, jo obesil na dolgo vejo in mahal z njo kar se je dalo na široko.

(Dalje prihodnjik.)